

ITMS kód Projektu: 26140230002
ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja IZ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Učebnica ako základná textová pomôcka žiaka

PaedDr. Ivan Pavlov, PhD.

podpis štatutárneho zástupcu

Názov programu

Učebnica ako základná textová pomôcka žiaka

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu

Zmeny v školskom systéme priniesli zmeny aj do vyučovacieho procesu. Učiteľovo pedagogické majstrovstvo je v tom, že je schopný usmerňovať učebnú činnosť žiakov tak, aby sa žiak stal subjektom hľadajúcim a uvažujúcim. Zmena didaktických princípov si vyžaduje aj zmenu v organizácii vyučovania a cielené prispôsobovanie učebných pomôcok, najmä učebníc. Učebnica je stále základnou učebnou pomôckou žiaka, ale práca s ňou vyžaduje od učiteľa, aby pristupoval k učebnému textu tak, že zohľadní a zosúladí individuálne skúsenosti a vedomosti žiaka, jeho emócie, záujem a zvedavosť s novými informáciami. Školská reforma myšlienково „predbehla“ tvorbu učebníc a tak učiteľ musí pracovať s učebnicou, ktorú dostal v priebehu školského roka a nemal čas ju didakticky spracovať, zoznámiť sa s ňou. Toto zistenie sa objavilo aj v dokumente Štátnej školskej inšpekcie, kde sa uvádza, že „problémy škôl v reformnom prostredí spôsobovali chýbajúce metodické materiály, učebnice, pracovné zošity a neaktualizovanie učebnicového fondu v nadväznosti na nové vzdelávacie programy“ (**Správa o stave a úrovni výchovy a vzdelávania v školách a v školských zariadeniach v Slovenskej republike v školskom roku 2008/2009, str. 119**). Navrhovaný vzdelávací program má pomôcť učiteľom preklenúť toto obdobie, dáva im šancu kompetentne riadiť učebný proces moderným spôsobom.

Potrebu vzdelávacieho programu podporuje i názor respondenta v **Štúdií vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov, vypracovaná na RP MPC v Banskej Bystrici**: „chýbajú mi novinky z oblasti metodiky a didaktiky predmetov“. V spomínanej štúdií pri jednotlivých predmetoch nájdeme odporúčania pre tvorcov vzdelávacích programov vytvárať programy, ktoré by boli zamerané napr. v *dimenzii žiak* na využívanie stratégií a metód personálneho rozvoja žiaka (rozvoja osobnosti žiaka) a v *oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu* - plánovanie a projektovanie edukačného procesu. Diferencovaná práca s učebným textom v učebniciach dáva široký priestor na realizáciu týchto požiadaviek.

Mnohé úlohy v učebnici spolu veľmi úzko súvisia, nadväzujú na seba. V praxi to znamená, že učiteľ nevyhnutne a cielene musí meniť ich poradie. Tento znak je typický pre uplatnený **konštruktivistický prístup**. Plánovanie učebnej činnosti žiaka patrí k základným kompetenciám učiteľa. Vychádzajúc z **profesijných štandardov pedagogických zamestnancov dimenzia učebný proces**, učiteľ by mal byť schopný v rámci riadenia vyučovacieho procesu „plánovať a projektovať výchovno-vzdelávacie proces v kontexte so štátnym a školským vzdelávacím programom a v súlade s kľúčovými kompetenciami žiaka, vyžívať vhodné pomôcky a prostriedky vrátane IKT“. Preto sa v obsahu vzdelávacieho programu nachádza i priestor pre prácu žiaka s „internetovými“ učebnicami.

Na dôslednejšiu prácu s textom upozorňuje i Národná správa PISA 2009, 0,3% žiakov preukázalo čitateľské zručnosti na úrovni 6, t. j. „sú schopní uskutočniť podrobnú analýzu textu, ktorá si vyžaduje detailné porozumenie jasne uvedených informácií i nevy povedaných významov (**PISA 2009. Slovensko. Národná správa, NUCEM, 2010, str. 17**).

Zdá sa, že „skrytou“ rezervou slovenského systému sú priemerní žiaci. Títo žiaci nie sú „problémoví“ z pohľadu vzdelávania, možno práve preto sa im nevenuje dostatočná pozornosť a na vyučovaní dostávajú menej príležitostí, podnetov na rozvoj“ (**Prax učiteľov slovenských škôl na nižšom sekundárnom stupni z pohľadu medzinárodného výskumu OECD TALIS 2008. Národná správa, NUCEM, 2010, str. 97**). Z uvedeného vyplýva, že je v rukách učiteľa, či nasmeruje vyučovacieho procesu tak, že jeho aktívnym subjektom bude každý žiak.

Ďalšie dôvody vychádzajú priamo z požiadaviek pedagogickej praxe. Učitelia všetkých typov škôl sa dožadujú ponuky vzdelávacích programov v rámci kontinuálneho vzdelávania, ktoré svojím obsahom aktualizujú a rozvíjajú zručnosti, ktoré v rámci svojho odborného vzdelávania nemali možnosť rozvíjať. Učiteľ by

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

mal viesť vyučovací proces tak, aby realizácia rôznych činností napomáhali osobnostnému rozvoju žiaka a viedli ho k celoživotným kompetenciám.

Druh kontinuálneho vzdelávania

Aktualizačné

Forma kontinuálneho vzdelávania

Kombinovaná - prezenčná 16 hodín a dištančná 4 hodiny

Ciele vzdelávacieho programu

Hlavný cieľ vzdelávacieho programu:

Hlavným cieľom programu je rozšírenie a aktualizovanie profesijných kompetencií učiteľa pri riadení vyučovacieho procesu, v ktorom žiaci využívajú textové zložky učebnice ako základ svojej učebnej činnosti.

Špecifické ciele:

1. Identifikovať kľúčové kompetencie učiteľa potrebné na riadenie práce žiakov s učebnicou. Vymedziť vzťah všeobecne platných právnych predpisov, pedagogických dokumentov a učebnicového textu.
2. Vysvetliť funkcie učebnice v súlade s cieľmi výchovno-vzdelávacieho procesu.
3. Charakterizovať učebnicové a učebné texty.
4. Pri práci s textom prostredníctvom diferencovaných úloh akceptovať rôzne spôsoby učenia sa žiaka v závislosti od psychických, fyzických a sociálnych podmienok.
5. Aplikovať vybrané metódy a formy práce s učebnicou.
6. Využívať informačno-komunikačné technológie pri práci s rôznymi typmi učebných textov.

Obsah vzdelávacieho programu

Obsah vzdelávacieho programu predstavuje súhrn teoretických vedomostí a praktických zručností učiteľov, ktoré sú potrebné na zabezpečenie výkonu činnosti učiteľov pri práci žiakov s učebnicovým textom.

Obsah vzdelávacieho programu je rozvrhnutý do 4 tematických celkov.

Časovo-tematický plán vzdelávacieho programu

1. tematický celok

Téma	Forma	Časový rozsah
Kľúčové kompetencie učiteľa nevyhnutné pre riadenie práce žiakov s učebnicovým textom: – motivácia žiakov k čítaniu, – plánovanie práce žiakov s učebnicovým textom, – hodnotenie učebného výkonu žiaka pri práci s učebnicovým textom, spätná väzba, – sebareflexia učiteľa.	prezenčná	3

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

2. tematický celok

Téma	Forma	Časový rozsah
Funkcie učebnice pre žiaka a funkcie učebnice pre učiteľa: – využitie rôznych funkcií učebnice na rozvoj osobnosti žiaka (informačná, motivačná, rozvoja osobnosti, riadiaca, kontroly a sebakontroly a pod.).	prezenčná	2

3. tematický celok

Téma	Forma	Časový rozsah
Učebnicový text a pedagogické dokumenty (ŠVP, ŠKVP): – vymedzenie (identifikácia) obsahového a výkonového štandardu v učebnicových textoch, – pojmový aparát pedagogických dokumentov a jeho súlad s učebnicovým textom.	prezenčná	2
Učebnicové a učebné texty: – textové zložky učebnice (základný text, doplňujúci text a vysvetľujúci text), – diferenciácia úloh v súlade s vyučovacími cieľmi, – výber metód a foriem práce s učebnicovým textom rešpektujúci skúsenosť žiaka a jeho individuálne potreby	prezenčná	3
Úloha: Vyberte z učebnice v rámci jedného tematického celku základné učivo a úlohy tak, aby rešpektovali pedagogické dokumenty.	dištančná	4

4. tematický celok

Téma	Forma	Časový rozsah
Aplikačné možnosti učiva – konštruktivistický prístup k vyučovaniu -- žiakovo „objavovanie“ učiva vlastnou aktívnou činnosťou	prezenčná	4
– skúsenostné učenie sa žiaka prostredníctvom „internetových“ učebníc	prezenčná	2
SPOLU		16/4

Rozsah a trvanie vzdelávacieho programu

20 hodín (16 hodín prezenčne, 4 hodiny dištančne)

Trvanie vzdelávacieho programu

10 mesiacov

Bližšie určená kategória pedagogických zamestnancov:

učiteľ

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Podkategórie:

- a) učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- b) učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy),
- c) učiteľ základnej umeleckej školy,
- d) učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie

Kariérové stupne pedagogických zamestnancov:

samostatný pedagogický zamestnanec

pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou

pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: –

Vyučovaci predmet: predmety všetkých vzdelávacích oblastí (okrem cudzích jazykov)

Podmienky pre zaradenie uchádzačov na kontinuálne vzdelávanie

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre kategóriu učiteľa, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Spôsob prihlasovania:

Spôsob prihlasovania: písomná prihláška.

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:

Riaditeľ školy alebo školského zariadenia na písomnej prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kariérového stupňa, kariérovej pozície, kategórie alebo podkategórie; riaditeľovi školy alebo školského zariadenia potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak pedagogický zamestnanec nie je v pracovnom pomere alebo riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kariérového stupňa, kariérovej pozície, kategórie alebo podkategórie, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania vzdelávacieho programu:

Vzdelávací program bude ukončený záverečnou prezentáciou pred účastníkmi vzdelávania a lektorom aktualizácie vzdelávania.

Požiadavky na ukončenie vzdelávacieho programu:

- účasť najmenej 80% z celkového rozsahu prezenčnej formy vzdelávania,
- odovzdanie vypracovaného zadania dištančnej formy vzdelávania,
- úspešné vykonanie záverečnej prezentácie pred účastníkmi vzdelávania a lektorom.

Obsah prezentácie:

ITMS kód Projektu: 26140230002
ITMS kód Projektu: 26120130002

Návrh scenára vyučovacej hodiny s využitím učebnicového textu a diferencovaných úloh v súlade s cieľmi vyučovania.

V prípade, že pedagogický zamestnanec zvolí formu overenia profesijných kompetencií nadobudnutých výkonom pedagogickej činnosti alebo seba vzdelávaním (podľa § 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z.z., stanovujú sa mu tieto požiadavky na ukončenie vzdelávania:

- a) odovzdá vypracované zadanie dištančnej formy vzdelávania,
- b) prezentuje mieru nadobudnutých kompetencií pred skúšobnou komisiou.

Obsah prezentácie:

Návrh scenára vyučovacej hodiny s využitím učebnicového textu a diferencovaných úloh v súlade s cieľmi vyučovania.

Personálne zabezpečenie

Garant vzdelávacieho programu:

PaedDr. Jana Tomášková – učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s 2. atestáciou a aprobáciou slovenský jazyk a literatúra.

Lektori vzdelávacieho programu:

Učiteľia pre kontinuálne vzdelávanie s aprobáciou slovenský jazyk a literatúra, vysokoškolskí učiteľia a učiteľia s najmenej 6 ročnou praxou v oblasti vzdelávania a aprobáciou slovenský jazyk a literatúra

Finančné, materiálne, technické a informačné zabezpečenie

Financovanie vzdelávacieho programu:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a z prostriedkov rozpočtu MPC.

Materiálne zabezpečenie:

Kancelárske potreby: flipchartový papier, fixky, papier, tabuľa.

Učebné zdroje (učebnice, cvičebnice, študijné texty, pracovné listy).

Technické a informačné zabezpečenie:

Notebook a dataprojektor pre lektora

Návrh počtu kreditov

Spolu: **6** kreditov

4 kredity za rozsah vzdelávania + 2 kredity za záverečnú prezentáciu pred účastníkmi vzdelávania a lektorom.